

Media: TA NEA ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ Page: 78-79 Published at: 30-12-2022
Author: Surface: 1053.58 cm² Circulation: 24590
Subjects:

ΤΗΣ ΡΟΥΛΑΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Θα σας πω την εντύπωση που μου προξένησε το βιβλίο γιατί πλήρη αντίληψη δεν μπορώ να έχω, τόσο πυκνό και ρυθμικό που είναι. Θα έλεγε ότι όλα του τα επεισόδια εξελίσσονται με τον μετρονόμο και από αυτής της απόψεως το βιβλίο αυτό είναι μια ραψωδία. Έχει αρχή, μέση και τέλος, μνήμη, ιστορική τεκμηρίωση, μυθολογικό μέλος, μας αφορά όλους και κυρίως παρέχει στον αναγνώστη ανακούφιση, συγκίνηση και ολιστική αίσθηση της ιστορικότητας, πράγματα που εξυπηρετούσε στον καιρό της η ραψωδία, κι ας μην έχουν περάσει δεκα και αιώνες από το δικό μας 2009. Ή μήπως έχουν περάσει;

Για τον προσωπικό, τον ψυχολογικό μας χρόνο που βιάζεται να πετάξει πίσω του τις οδύνες και να αφήσει χώρο ελεύθερο για τις επερχόμενες, ο χρόνος

Για μας ο Εμφύλιος ήταν η Ιστορία των άλλων και η Μεταπολίτευση ένας ευφορικός μεσοπόλεμος που προετοίμαζε στα βουβά έναν μεσοπολεμικό πληθωρισμό

μπορεί να φαντάζει πολύ μακρινός, κι όμως μιλάμε μόλις για τα τελευταία δεκατρία χρόνια.

Θα σας δοκιμάσω, όπως δοκίμασα κι εμένα. Ποιος θυμάται επακριβώς τη δίκη Τσοχατζόπουλου και τον τρόπο που επηρέασε τις εκλογές του 2012, βλέποντας ανεπανόρθωτα τα ποσοστά και τη συνοχή του ΠΑΣΟΚ; «Το αποτέλεσμα των εκλογών κρίθηκε από μια υπόθεση», είχε πει τότε ο Ευάγγελος Βενιζέλος και είχε συμπληρώσει (προφητικά ίσως για σήμερα) ότι «σε οποιαδήποτε διαδικασία μπορεί να υπάρξει δωροδοκία»...

Αλλά και οι ομηρικές ραψωδίες είναι αποφθεγματικές, πάνω απ' όλους και απ' όλα όμως υπάρχει η μνήμη. Χωρίς αυτήν, η ιστορικότητα δεν έχει κίνητρο να διακόψει τον ύπνο της.

Μήνιν άειδε, Θεά, ναι, και ποιος δεν το ξέρει αυτό; Για ποιο λόγο όμως; Για μια χαμένη παλλακίδα; (Χρυσίδα πρώτα και μετά Βρισίδα ή το ανάποδο; Και τι σχέση είχαν όλα αυτά με την έκβαση του Τρωικού Πολέμου;)

Καθόλου χρόνος για σκέψεις. Η προϊστορία είχε ήδη φάει τον κλώτσο της κι ήταν αδύνατον να τη γυρίσει πίσω ή να εκτρέψει την πορεία της προς τους ιστορικούς χρόνους. Κάτι παρόμοιο έπαθε και η γενιά μας, η οποία κατά βάθος είναι το υποκείμενο αυτού του βιβλίου. Για μας που ο Εμφύλιος ήταν η ιστορία των άλλων και η Μεταπολίτευση δεν ήταν παρά ένας ευφορικός μεσοπόλεμος που προετοίμαζε στα βουβά έναν μεσοπολεμικό πληθωρισμό – με διαηλικές εκ του ασφαλούς, ανατολίτικους καημούς και ταυτόχρονα προσδοκία να γίνουμε κι εμείς μέρος της μεγάλης ευρωπαϊκής δημοκρατικής παράδοσης –, η μνήμη, η μαμή της ιστορίας, δεν μας άφησε καθόλου χρόνο να χαρούμε τις υποσχέσεις της μεταπολεμικής Ευρώπης για αιώνια ειρήνη και απρόσκοπτη ευημερία. Στην περίπτωση μας, η κλωστή ήρθε από πολύ μακριά, πέρα από τον Ατλαντικό, από την κατάρρευση της Lehman Brothers, το 2008 όμως κανείς στην Ελλάδα δεν σκέφτηκε ότι ο κόσμος

Ο Ευ. Βενιζέλος ραψωδεί την ελληνική κρίση 2009-2022

Η αποτύπωση των εσωτερικών μηχανισμών και διαπραγματεύσεων από έναν εκ των βασικών «παραγωγών» πολιτικής στο επίμαχο διάστημα

είναι μικρός, ούτε οι πολιτικοί ούτε καν ο Τύπος.

Να μην τα πολυλογούμε, το βιβλίο φωτίζει τέλεια τη γένεση και τις αιτίες της «αγανάκτησης» και της κρίσης που μας βρήκαν σαν τις αγουροξυπνημένες μορές παρθένες. Οι παντοδύναμοι μηχανισμοί, η ευρωζώνη και η Συνθήκη του Μάαστριχτ ανακαλύπτουν με κατάλληλη όλη τα όπλα τους που φτιάχτηκαν με υλικά οικονομικής αισιοδοξίας και δημοκρατικής αβρότητας δεν εκπυρσοκροτούν σε τέτοιες δύσκολες καταστάσεις γιατί απλούστατα δεν τις αναγνωρίζουν. Εκ κατασκευής. Δεν διαθέτουν τον αισθητήρα της αποτυχίας ή της αδυναμίας, ή της γκαντεμίας αν θέλετε.

Κι ο κόσμος άρχισε να αλλάζει, η Ευρώπη να πένεται και να φοβάται κι ο Ατλαντισμός να χάνει την όρεξή του να εμπλακεί σε ένα ακόμα ευρωπαϊκό δράμα. Και μ' αυτά και μ' εκείνα, ο θυμός ξαναπάνει χαρτί και μολύβι και αρχίζει να ξαναγράφει την ιστορία από εκεί που την είχε αφήσει.

Ο ομηρικός άνθρωπος

Στον πόλεμο 2009-2022 δεν είναι όλα τα επεισόδια αιματηρά όπως άλλωστε δεν είναι ούτε στην «Ιλιάδα», κι ας θεωρείται το απόλυτο πολεμικό έπος. Ελπίζω να μην υπάρχει στο ακροατήριο κανένας φιλόλογος και γίνω ρεζίλι, αλλά στις ομηρικές ραψωδίες υπάρχουν στάσιμα, μοτίβα αναστοχασμού και πένθους, συναντήσεις και διαπραγματεύσεις, διεργασίες στρατηγικές αλλά και διαπροσωπικές, περιθώριο για συντροφικά μαχαίρωματα και το δικό ώρες ώρες

δεν αισθάνεται καθόλου σίγουρο για τον εαυτό του. Διχάζεται, αποσβολώνεται, κολώνει και ζηπέφτει στην ανάγκη των θεών. Ε, όχι, σε τέτοιο σημείο δεν φτάσαμε εμείς, ευτυχώς.

Φτάσαμε όμως στην οδυνηρή εμπειρία των Μνημονίων και στον κίνδυνο της συνταγματικής εκτροπής και μέσω αυτής της περιπέτειας επιστρέψαμε στον ομηρικό άνθρωπο, εκείνον δηλαδή που χρησιμοποιεί πρωτίστως το μυαλό του, τη διάνοιά του, διορθώνει και διορθώνεται κι αφήνει τις χόες και τις εκατόμβες για αργότερα, μόνο για

Ευάγγελος Βενιζέλος ΕΚΔΟΧΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ, 2009-2022

ΜΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΚΟΥΒΑΡΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΟΣΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΝ

Εκδ. Πατάκη, σελ. 448

Τιμή 19,90 ευρώ

Ο Σωκράτης, που γνώριζε ότι δεν γνώριζε τίποτε, απέναντι στην ελληνική σημαία (φωτογραφία αρχείου, 2010)

την εθιμική συνοχή της μελλοντικής πολιτείας.

Διαβάζοντας τη μεγάλη ραψωδία του Ευάγγελου Βενιζέλου, σκέφτομαι ότι ο συγγραφέας, εκτός από προσωπική ανάγκη και προσωπικό καθήκον, κατάφερε και κάτι άλλο που η σύγχρονη πεζογραφία δεν τολμάει πια να αγγίξει, κατακερματισμένος καθώς είναι ο κόσμος και τα δράματά του. Εφτιαξε τη μεγάλη αφήγηση παρέχοντας κάθαρση και διανοητική ανακούφιση στον σύγχρονο πολίτη που τα έζησε και εξακολουθεί να τα ζει όλα αυτά – οικονομική και υγειονομική συμφορά, εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, νέα πυρηνική απειλή, διάβρωση ευρωπαϊκών θεσμών από αραβικό χρήμα –, ο σύγχρονος πολίτης αποκτά, θέλοντας και μη, την επίγνωση ότι η ζωή γεννάει κρίσεις κι ότι ο δαρβινικός νόμος της φυσικής επιλογής, η επικράτηση δηλαδή του βιολογικά δυνατότερου, δεν μπορεί να αποτελεί δόγμα της δημοκρατίας αλλά το ακριβώς αντίθετο.

Και για να προσγειώσω λίγο τα πράγματα, να προσγειωθώ κι εγώ, θα κλείσω με μια ερώτηση εσωτερικού ενδιαφέροντος. Λοιπόν. Στο κεφάλαιο «Η κυβέρνηση Σαμαρά - Βενιζέλου», και συγκεκριμένα στις διαβουλεύσεις μεταξύ των πολιτικών αρχηγών της Τρικομματικής για την κρίση στην ΕΡΤ, πριν να την κλείσει αιφνιδίως ο Αντώνης Σαμαράς, γράφει ο Ευ. Βενιζέλος: «Πρότεινα τότε μια σειρά από μέτρα, μια πλατφόρμα για τη διαχείριση του ζητήματος της ΕΡΤ (...) ο Σαμαράς συμφώνησε (...) η πρόταση υπερκάλυπτε και τις απαιτή-

σεις της ΔΗΜΑΡ. Αποχωρήσαμε από το Μέγαρο Μαξίμου, αφού, μετά το τέλος της ουσιαστικής συζήτησης, είπαμε προσωπικές ιστορίες, ανέκδοτα, χαλαρά, φιλικά, όπως συνθίζαμε πάντα, με πολύ μεγάλη ευγένεια και πολύ καλά αισθήματα μεταξύ μας. Την επομένη το πρωί, πριν φύγω από το σπίτι μου, μου τηλεφωνεί ο Φώτης Κουβέλης και μου λέει ότι «έχω δυσκολίες να περάσω αυτό που αποφασίσαμε από τα όργανα της ΔΗΜΑΡ». Του απαντώ «μου κάνει εντύπωση γιατί είναι νωρίς, πότε πρόλαβες να κάνεις τις επαφές αυτές και να σχηματίσεις αυτή την εντύπωση;».

Το μόνο που μπορώ να υποθέσω είναι ότι ίσως το είχε δει στον ύπνο του. Τέλος πάντων... Το αποτέλεσμα το ξέρουμε όλοι. Ο κ. Κουβέλης αποχώρησε από την κυβέρνηση, η ΔΗΜΑΡ διασπάστηκε και το «καλό κομμάτι της», οι Μεταρρυθμιστές του Σπύρου Λυκούδη (το λέω καλό γιατί στην αρχή συμμετείχα ένθερμα κι εγώ), όταν προκηρύχθηκαν εκλογές – ήμουν παρούσα και φρικαρισμένη – η συντριπτική πλειοψηφία αποφάσισε να διαλέξει το Ποτάμι του Σταύρου Θεοδωράκη και όχι το ΠΑΣΟΚ του Βενιζέλου. Γιατί ποτέ δεν εξηγήθηκε η παραδοσιακή δυσανεξία της Αριστεράς απέναντι στο ΠΑΣΟΚ; Και πώς έγινε και στις μέρες μας το ΠΑΣΟΚ από κουκλάκι για βουντού μετεβλήθη ξαφνικά σε πολύφερνη προεκλογική νύφη;

■ Από προφορική παρουσίαση του βιβλίου στις 15/12/2022, στην Καλαμάτα, μαζί με τον Ευάγγελο Βενιζέλο και τον Πέτρο Παπασαραντόπουλο